

Editorial

Patrimoni obert

Item

Editorial

Patrimoni obert

Ara fa trenta anys, a finals del 1987, veia la llum el primer número de la revista *Ítem*, que donava continuïtat a les valuoses aportacions de les seves predecessores: el *Butlletí de l'Associació de Bibliotecàries* (1975-1977) i el *Butlletí de l'Associació de Bibliotecaris de Catalunya* (1982-1986). El ressò que han tingut els darrers números publicats, ens permet afirmar que la revista continua essent la tribuna de reflexió i debat que ha estat des dels seus orígens, atorgant la veu als professionals.

Donant continuïtat a la tradició, no podíem deixar de tractar un dels temes cabdals com és el del valor del patrimoni bibliogràfic i documental i quines són les millors estratègies de cooperació i de treball en xarxa per garantir-ne la preservació i conservació, l'accés i la difusió en obert, així com la creació de nou contingut enriquit a partir de l'objecte original.

El patrimoni cultural no és només testimoni del passat, sinó la garantia que el present i el futur de la humanitat

es fonamenten en la riquesa d'una memòria que ens ha de permetre construir, de manera crítica i lliure, una societat amb plenes garanties democràtiques. La pèrdua o la destrucció del patrimoni bibliogràfic i documental, a la qual malauradament estem massa habituats per manca d'inversió i de voluntat política, requereix intervencions urgents i la col·laboració entre biblioteques, arxius, museus i espais d'exposició, que consolidin una actuació permanent d'obertura de dades que garanteixi la preservació del coneixement.

Internet, a més, ofereix una oportunitat sense precedents per fer que les col·leccions i els fons siguin més visibles i estiguin més interconnectats que mai, un fet que permet als usuaris no només gaudir-ne, sinó també contribuir a generar i compartir nou coneixement, de manera participativa, així com posar en valor les obres originals. Les dades i els continguts patrimonials han d'estar oberts i ser d'ús lliure, s'han de poder reutilitzar i redistribuir, respectant-ne sempre els drets d'autoria, edició i distribució, però permetent la col·laboració, noves formes de participació i un retorn públic de la inversió en els projectes de digitalització i preservació digital al conjunt de la societat.

La revista ja va dedicar el número 51 (2009) a l'àmbit del patrimoni, obrint el tema a la consideració d'experts en altres àmbits que n'enriquessin la visió. Hem fet el mateix, en aquesta ocasió centrats en la cooperació en la preservació i la difusió del patrimoni, l'anomenat *Open GLAM*, l'abreviatura en anglès que posa en primera línia de joc la cooperació entre museus, arxius i biblioteques perquè tothom pugui emprar de manera lliure i oberta el patrimoni conservat, que és un bé comú, el reutilitzi, creï nou coneixement a partir de l'existent i enriqueixi, d'aquesta manera, la societat.

El dossier monogràfic, amb el títol **Patrimoni obert**, recull múltiples experiències en l'obertura i la difusió dels fons i col·leccions patrimonials, com també experiències de col·laboració i serveis de biblioteques, arxius i museus. En primer lloc, la contribució de Marc Hernández se centra en les manifestacions del patrimoni cultural en l'entorn

digital i les tendències dels espais culturals que posen en valor l'experiència de l'usuari. A continuació, hi trobem diverses experiències de difusió i tractament de col·leccions i fons patrimonials, com són les contribucions de Mercè Comas i Maria Sadurní sobre les estratègies de difusió de la Biblioteca de Catalunya, i la d'Ana Escañuela i Montserrat Gutiérrez sobre l'Arxiu Històric de la Societat del Gran Teatre del Liceu que es conserva a la Biblioteca d'Humanitats de la Universitat Autònoma de Barcelona. En l'àmbit de les biblioteques públiques, hi trobem l'article de Daniel Cócera, Carles Crespín, Núria Mulé i Anna Surroca sobre el dipòsit Trencadís, que difon les col·leccions digitals de la Xarxa de Biblioteques Municipals de la Diputació de Barcelona; i el de Carme Fenoll i Àlex Hinojo sobre el projecte Bibliowikis de cooperació en l'àmbit *Open GLAM*. A continuació, una experiència de M. Lluïsa Fernàndez, de l'Arxiu Comarcal del Bages, sobre el valor educatiu dels fons documentals d'arxiu d'empresa; i, finalment, la iniciativa del Centre de Documentació del Museu del Disseny de Barcelona d'integrar els serveis bibliotecaris en els espais expositius del museu, a càrrec d'Elena Ruiz i Sílvia Subirana.

La secció **Telescopi**, de mirada internacional, recull una contribució de Christiane Barbe, directora de la Bibliothèque et Archives nationales du Québec (BAnQ), una de les poques institucions que han integrat de manera transversal arxiu i biblioteca amb l'objectiu d'oferir una millor oferta de serveis a la ciutadania i multiplicar els projectes innovadors de posada en valor del patrimoni.

En l'entrevista de la secció **Veus**, hem demanat a la directora de la Biblioteca de Catalunya, Eugènia Serra, i als directors de l'Arxiu Nacional de Catalunya, Francesc

Balada, i del Museu d'Art Contemporani de Barcelona, Ferran Barenblit, la seva visió del GLAM a Catalunya, partint del fet que biblioteques, arxius i museus tenen un rol fonamental i compartit en el desenvolupament cultural i educatiu de la societat en tant que són les institucions encarregades de recollir, conservar i difondre el patrimoni cultural del país.

La secció **Caixa d'eines** recull la revisió exhaustiva dels estàndards de digitalització, a càrrec de Miquel Térmens, i una descripció de les tècniques bàsiques de neteja de documents en paper, de Berta Blasi i Elisa Díaz.

El número conté, a la secció **Destacats 2016**, els actes i esdeveniments més rellevants de l'àmbit professional celebrats l'any passat.

Finalment, inaugurarem nova secció de la revista, **Retrovisor**, amb l'objectiu de contribuir a una visió històrica de la professió. Comptem aquí amb l'aportació personal de Tomàs Baiget, sobre la història recent de la documentació a Catalunya (1970-2000), amb una primera part dedicada al CIDC i a la Socadi.

Obrir les col·leccions i els fons patrimonials significa també obrir la governança, obrir l'estratègia, compartir eixos comuns i orientar-los a les necessitats reals de la ciutadania. I és precisament en el valor de la col·laboració i la cooperació i en el servei i el retorn públic en allò en què els autors han centrat les seves contribucions, a qui agraïm enormement. Esperem que el número us sigui d'utilitat. ■

El Consell Editorial